

Privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, privind incidența cazului de incompatibilitate prevăzut de art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală în ipoteza trimiterii cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale, prevăzută de art. 2781 alin. 8 lit. b) cu referire la art. 273 alin. 11 din Codul de procedură penală.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

- SECȚIILE UNITE -

DECIZIA Nr. 11

din 9 februarie 2009

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 691 din 14/10/2009

Dosar nr. 40/2008

Sub președinția domnului prof. univ. dr. Nicolae Popa, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție,

Înalta Curte de Casație și Justiție constituită în Secții Unite, în conformitate cu dispozițiile art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, s-a întrunit pentru a examina recursul în interesul legii, declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, privind incidența cazului de incompatibilitate prevăzut de art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală în ipoteza trimiterii cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale, prevăzută de art. 2781 alin. 8 lit. b) cu referire la art. 273 alin. 11 din Codul de procedură penală.

Secțiile Unite au fost constituite cu respectarea dispozițiilor art. 34 din Legea nr. 304/2004, republicată, fiind prezenți 79 de judecători din totalul de 117 aflați în funcție.

Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost reprezentat de procurorul Scutea Gabriela, adjunct al procurorului general.

Reprezentanta procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a susținut recursul în interesul legii, punând concluzii pentru admiterea acestuia în sensul că în situația menționată persoana care a efectuat inițial urmărirea penală nu devine incompatibilă.

Precizează că situația de incompatibilitate prevăzută de art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală vizează persoana care a efectuat urmărirea penală numai în ipoteza restituirii cauzei pentru refacerea urmăririi penale, prevăzută de art. 332 din Codul de procedură penală.

SECȚIILE UNITE, deliberând asupra recursului în interesul legii, constată următoarele:

În activitatea de judecată a instanțelor s-a ivit diversitate de practică în aplicarea dispozițiilor art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală privind incompatibilitatea persoanei care a efectuat urmărirea penală de a proceda la refacerea acesteia, când refacerea este dispusă de instanță, în cazul soluției întemeiate pe dispozițiile art. 2781 alin. 8 lit. b) cu referire la art. 273 alin. 11 din Codul de procedură penală, de trimitere a cauzei de către judecător la procuror, în vederea redeschiderii urmăririi penale.

Astfel, unele instanțe au considerat că în cazul admiterii plângerii, de către judecător, împotriva soluției de netrimitere în judecată și a trimiterii cauzei procurorului, în vederea redeschiderii urmăririi penale, persoana care a efectuat urmărirea penală, în calitate de procuror sau de organ de cercetare penală, devine incompatibilă de a prelua acea cauză pentru a efectua acte de urmărire în vederea redeschiderii urmăririi penale.

În argumentarea acestui punct de vedere s-a relevat că redeschiderea urmăririi penale la care se referă prevederile art. 2781 alin. 8 lit. b) din Codul de procedură penală și restituirea cauzei la procuror pentru refacerea urmăririi penale, reglementată în art. 332 din același cod, sunt instituții juridice cu trăsături și efecte ce nu diferă esențial, ele fiind cazuri de reluare a urmăririi penale dispuse de instanță, astfel că prevederile art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală sunt aplicabile, în egală măsură, în ambele situații.

Alte instanțe, dimpotrivă, s-au pronunțat în sensul că soluția judecătorului de trimitere a cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale, întemeiată pe dispozițiile art. 2781 alin. 8 lit. b) din Codul de procedură penală, nu atrage incompatibilitatea persoanei care a efectuat urmărirea penală până în acel moment procesual.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.

În cadrul reglementării cazurilor de incompatibilitate a procurorului și a organului de cercetare penală, în art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală s-a prevăzut că "persoana care a efectuat urmărirea penală este incompatibilă să procedeze la refacerea acesteia când refacerea este dispusă de instanță".

Din modul în care această incompatibilitate este formulată în textul de lege menționat rezultă că ea privește doar situația când refacerea urmăririi penale este dispusă de instanță.

Or, cazurile de refacere a urmăririi penale sunt prevăzute explicit în cuprinsul art. 332 din Codul de procedură penală, prin care este reglementată instituția restituirii cauzei la procuror pentru refacerea urmăririi penale.

În adevăr, în art. 332 alin. 1 din Codul de procedură penală se prevede că atunci "când se constată, înainte de terminarea cercetării judecătorești, că în cauza supusă judecății s-a efectuat cercetare penală de un alt organ decât cel competent, instanța se desesizează și restituie cauza procurorului, care procedează potrivit art. 268 alin. 1", în sensul că "ia măsuri ca urmărirea să fie făcută de organul competent".

Tot astfel, în cadrul alin. 2 din același articol s-a reglementat că "instanța se desesizează și restituie cauza procurorului pentru refacerea urmăririi penale în cazul nerespectării dispozițiilor privitoare la competența după materie sau după calitatea persoanei, sesizarea instanței, prezența învinutului sau a inculpatului și asistarea acestuia de către apărător".

Or, cât timp refacerea urmăririi penale poate fi dispusă de instanță numai în situațiile reglementate în art. 332 din Codul de procedură penală, iar dispozițiile acestui articol, având caracter procedural, sunt de strictă interpretare, se impune să se considere că în alte situații, cum este ipoteza trimiterii cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale, prevăzută în art. 278¹ alin. 8 lit. b) cu referire la art. 273 alin. 11 din Codul de procedură penală, nu operează incompatibilitatea și față de persoana care a efectuat urmărirea penală ce face obiectul plângerii admise de judecător.

Instituirea unui regim juridic de incompatibilitate a procurorului sau a organului de cercetare penală restrâns doar la aceste cazuri de implicare în efectuarea urmăririi penale își găsește rațiunea în natura juridică specifică a instituției restituirii cauzei pentru refacerea urmăririi

penale, care este aplicabilă numai dacă au fost încălcate normele ce se referă la competența materială sau după calitatea persoanei, la prezența învinutului sau a inculpatului și la asistarea sa de către apărător.

Spre deosebire de această instituție juridică, redeschiderea urmăririi penale în condițiile reglementate în art. 273 din Codul de procedură penală, deși constituie tot o modalitate de reluare a urmăririi penale, este bazată pe alte temeuri juridice, vizând soluții de neurmărire infirmate pe motiv că soluția a fost greșit adoptată sau datorită dispariției împrejurării pe care s-a întemeiat soluția de neurmărire.

O atare măsură dispusă după terminarea urmăririi penale, fie în temeiul art. 278 din Codul de procedură penală, de către însuși procurorul care a efectuat urmărirea sau de procurorul ierarhic superior, din oficiu sau la plângerea persoanei ale cărei interese au fost vătămăte, fie în baza art. 2781 din același cod, de către judecătorul sesizat cu plângerea împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimiteră în judecată, constituie doar un mijloc procesual de garantare a exercitării atribuțiilor de urmărire penală cu stricta respectare a legalității.

De aceea, în timp ce refacerea urmăririi penale nu se poate realiza decât prin efectuarea din nou a actelor de urmărire penală, datorită constatării nulității totale sau parțiale a acestora de către instanță, ceea ce atrage incompatibilitatea firească a persoanei care le-a îndeplinit în prima etapă, anterioară desființării lor, procedura redeschiderii urmăririi penale de către procuror sau procurorul ierarhic superior, din oficiu sau la plângerea persoanei îndreptățite, ori ca urmare a trimiterii dosarului la procuror de către judecător, în temeiul art. 2781 alin. 8 lit. b) din Codul de procedură penală, apare doar ca un remediu procesual ce nu impune incompatibilitatea procurorului sau organului de cercetare penală, ale cărui acte de urmărire penală nu trebuie refăcute, ci doar completate sau continuate.

De altfel, în cazul trimiterii cauzei la procuror în temeiul art. 2781 alin. 8 lit. b) din Codul de procedură penală, în vederea începerii sau redeschiderii urmăririi penale, judecătorul nici nu desființează actele de urmărire propriu-zise ce s-au efectuat, ci numai ultimul act, respectiv numai rezoluția sau ordonanța de netrimiteră în judecată, astfel că persoanei care a efectuat urmărirea penală până la acest moment procesual îi revine doar obligația să administreze în continuare probele apreciate ca necesare clarificării aspectelor nelămurite, în cadrul unui segment restrâns de cadrul limitelor stabilite prin soluția de admitere a plângerii.

Ca atare, procurorul și, respectiv, organul de cercetare penală care a efectuat acte de urmărire

penală nu se află în cazul de incompatibilitate prevăzut în art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală, decât dacă s-a dispus restituirea cauzei de către instanță, în temeiul art. 332 din Codul de procedură penală, în vederea refacerii urmăririi penale.

În consecință, în temeiul art. 25 lit. a) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, precum și al art. 4142 din Codul de procedură penală, urmează a se admite recursul în interesul legii și a se stabili că dispozițiile art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că nu există incompatibilitate a persoanei care a efectuat urmărirea penală în ipoteza trimiterii cauzei la procuror, în vederea redeschiderii urmăririi penale, prevăzută de art. 2781 alin. 8 lit. b) cu referire la art. 273 alin. 11 din Codul de procedură penală.

PENTRU ACESTE MOTIVE În numele legii D E C I D:

Admit recursul în interesul legii declarat de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Dispozițiile art. 49 alin. 4 din Codul de procedură penală se interpretează în sensul că nu există incompatibilitate a persoanei care a efectuat urmărirea penală, în ipoteza trimiterii cauzei la procuror în vederea redeschiderii urmăririi penale, prevăzută de art. 2781 alin. 8 lit. b) cu referire la art. 273 alin. 11 din Codul de procedură penală.

Obligatorie, potrivit art. 4141 alin. 3 din Codul de procedură penală.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 9 februarie 2009.

p. PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE,
prof. univ. dr. NICOLAE POPA,
eliberat din funcție prin pensionare,
judecător LIDIA BĂRBULESCU
Prim-magistrat-asistent,
Adriana Daniela White

DECIZIA Nr. 11 din 9 februarie 2009

Scris de Administrator
Joi, 05 Aprilie 2012 17:51 -
